

Святлана Баітава:

САМАЯ ЮНАЯ ЧЭМПІЁНКА

Святлана Баітава нарадзілася 3 верасня 1972 года ў горадзе Магілёве. Заслужаны майстар спорту СССР. Чэмпіёнка XXIV Алімпійскіх гульняў у Сеуле (1988) па спартыўнай гімнастыцы ў камандных спаборніцтвах. Чэмпіёнка свету 1989 года. Сярэбраны прызёр сусветнага першыства — 1987. Абсалютная чэмпіёнка Савецкага Саюза 1986 года. Сярэбраны прызёр першыства СССР — 1987. Ганаровая грамадзянка горада Магілёва. Першыя трэнеры — Галіна Харкевіч і Элеанора Чуканава.

У савецкай, ды і сусветнай спартыўнай гімнастыцы няшмат было такіх мініяцюрных, элегантных і рухавых спартсменаў, як яна. Былі "акадэмічна важныя", як Ларыса Латыніна ці Людміла Турышчава; гнуткія і непадробна пластычныя, як Ларыса Петрык ці Эрыка Цухальд; ігрывыя, як Тамара Лазаковіч ці Вольга Корбут; выбуховыя, як Надзя Камэнэчы ці Нэлі Кім... Такой жа гарэзы, як Света Баітава, – гімнасткі-"мячыка", здольнай непаўторна, з выкрутасамі, скакаць не толькі па спартыўным дыване, але і па надзвычай каверзным і непрадказальным гімнастычным бярвяне, і спецыялісты, і аматары спорту больш наўрад ці бачылі...

Ужо ў пяцігадовым узросце яна займалася ў Магілёўскай дзіцяча-юнацкай спартыўнай школе пад кіраўніцтвам свайго першага настаўніка Галіны Харкевіч. Зусім выпадкова знайшла яна малечу, якая аказалася такой рухавай і эмацыянальна зараджанай, што не пазнаёміцца з ёй было немагчыма і проста недаравальна.

Навучыўшы Свету самым першым навыкам і сакрэтам гімнастыкі, Галіна Мікалаеўна перадала яе больш вопытнаму і спрактыкаванаму трэнеру ДЮСШ Элеаноры Чуканавай. Пачаўся ці не самы цяжкі перыяд знаёмства са спортам – развучванне і засваенне складаных, а часам і небяспечных элементаў і трукаў. Праблем з Баітавай хапала: смелая дзяўчынка, іншым разам яшчэ не ўсвядоміўшы нават паслядоўнасць выканання таго ці іншага гімнастычнага элемента, стрымгалоў кідалася выконваць яго...

...У пачатку 1990-х гадоў лёс звёў мяне з заслужаным трэнерам Савецкага Саюза, спецыялістам па спартыўнай гімнастыцы Алегам Мішчанкам з Магілёва. Апынуўшыся разам у даволі працяглай камандзіроўцы ў Галандыі, мы мелі шмат часу не толькі пазнаёміцца і пасябраваць, але і шмат аб чым пагутарыць, і перш за ўсё – на спартыўныя тэмы. Я ведаў, што Алег Рыгоравіч падрыхтаваў і выхаваў у горадзе на Дняпры цэлую плеяду майстроў спартыўнай гімнастыкі, а найбольш вядомай і тытулаванай вучаніцай яго з'яўлялася алімпійская чэмпіёнка Святлана Баітава.

Дарэчы, на работу ў Магілёў Алег Мішчанка прыехаў у другой палове 1970-х гадоў з Казахстана па запрашэнні кіраўніцтва абласнога камітэта па

фізічнай культуры і спорту. Прыехаў – і не пашкадаваў: умовы для працы і жыцця вопытнаму спецыялісту былі створаны вельмі добрыя. Знайшліся сродкі на рэканструкцыю і пераабсталяванне спартыўнай залы ДЮСШ № 6, набыццё новага спартыўнага інвентару, а галоўнае, з'явілася магчымасць для ўкаранення ў штодзённую фізкультурна-спартыўную практыку новых на той час метадычных распрацовак і рэкамендацый спартыўнай навукі. Ва ўсім гэтым Алег Рыгоравіч быў самы сапраўдны дока... Пазнаёміўшы новых калег з тымі распрацоўкамі і рэкамендацыямі, Мішчанка перш за ўсё сам узяўся за падрыхтоўку юных магільёўскіх талентаў.

Адной з першых ягоных вучаніц і стала Света Баітава...

– Такіх працавітых дзяцей, як яна, я раней ніколі не сустракаў, – раскажыце ён. – Не паспею што-кольвечы раскажаць, растлумачыць, а яна ўжо просіцца паспрабаваць выканаць тое... Кволая, зусім з неакрэплым арганізмам, яна спаўна кампенсавала гэта сваёй неўтаймоўнай зараджанасцю, гатоўнасцю працаваць на спартыўных снарадах цэлы дзень. Колькі разоў я ці не сілай выганяў яе з нашай залы! А яна крыўдала і нават плакала: маўляў, ну можна яшчэ разок-другі скокну...

У 1986 годзе ў савецкай спартыўнай гімнастыцы адбылася сенсацыя: абсалютнай чэмпіёнкай краіны стала 14-гадовая (!) школьніца з Магілёва Света Баітава. Ведаў наш спорт усё: і перамогі на самых адказных ўсесаюзных спаборніцтвах, і залатыя ўзнагароды на першынствах СССР падчас выступленняў на асобных снарадах 15-гадовых Ларысы Петрык, Людмілы Турышчавай і Вольгі Корбут, аднак такога – не: вялікі залаты медаль у дзіцячыя рукі яшчэ не трапляў! Можна стварыць (і тварыліся!) цуды на адным-двух снарадах, можна штосьці выйграць і выпадкова, але ж аднолькава роўна, зусім без зрываў прайсці пяць (!) гімнастычных дысцыплін мнагаборства – тут ужо, што называецца, прабачце!

Так і ўварваўся сапраўдны гімнастычны цуд з беларускага горада на Дняпры ў эліту айчыннай гімнастыкі... Больш таго, на першынстве краіны – 1987 яна пацвердзіла свой высокі клас і заваявала вялікі сярэбраны медаль у мнагаборстве.

Баітаву ўключылі ў зборную Савецкага Саюза на дарослае першынство свету 1987 года, дзе яна, выступаючы так званай "забойшчыцай", гэта значыць першай у камандзе, сітуацыю нікольні не сапсавала, і абноўленая на той час каманда нашай краіны заваявала сярэбраныя ўзнагароды. Як Алег Мішчанка ў персанальнай рабоце са Святланай, так і ўвесь трэнерскі калектыў зборнай з падрыхтоўкай дзяўчат – дэбютантак каманды не спяшаўся: вывесці іх на лепшую спартыўную форму яны мелі намер непасрэдна да XXIV Алімпійскіх гульняў 1988 года...

Як пакажа час, гэта была тонка прадуманая і дакладна распрацаваная тактыка падрыхтоўкі спартсменак да галоўных стартаў чатырохгоддзя.

На алімпійскім памосце далёкага Сеула магільёўская гімнастка трымалася пераканаўча і дастойна. Тон выступленням савецкай зборнай "забойшчыца" Святлана Баітава задавала ўпэўнена і надзейна. І яе сяброўкам па камандзе

нічога не заставалася, як падхапіць эстафету, смела дзейнічаць на кожным снарадзе, дэманстраваць усё, на што кожная з іх была здатная... Апярэдзіўшы шматвобразную румынскую зборную на чале з непараможнай на той час прымай гімнастыкі Сіліваш усяго толькі на 1,35 бала, савецкія гімнасткі ўзняліся на вышэйшую прыступку п'едэстала гонару. Адзін з шасці залатых медалёў быў уручаны ёй, сціплай юнай гімнастцы з Магілёва Святлане Баітавай.

Святлана Баітава : самая юная чэмпіёнка // Мяснікоў, А. Сто асоб беларускага спорту : нарысы / Анатоль Мяснікоў. – Мінск, 2009. – С. 145–147.